

MVG

Miljösamverkan

VÄSTRA GÖTALAND

Information från Miljösamverkan Västra Götaland nr 20 december 2005

sid 1

[Goda möjligheter för företagen att spara energi](#)

[Hellre användas än samla damm](#)

sid 2 - 3

[Radon – mycket ska till för att miljömålen ska nås](#)

[Bättre koll i skolan på allergi, inomhusmiljö, ventilation, säkerhet...](#)

sid 3

[Nytt år – nya projektgrupper ska bemannas](#)

sid 4

[Vårt exempel sprider sig – fler miljösamverkansprojekt](#)

[Avloppsgruppen på besök i Stockholm](#)

[VOC vilar](#)

[Lättare besvara våra enkäter](#)

[Kontakta oss](#)

[MVG](#)

Goda möjligheter för företagen att spara energi

Det finns mycket att tjäna på energibesparingar. Enkla åtgärder som kanske inte ens kostar något, men som faktiskt drar ner energiförbrukningen betydligt och ger pengar över i plånboken.

Vad kan det vara?

Det kan till exempel handla om att släcka lampor där man inte är, eller att bara ha fläktar igång under drifttid. Eller åtgärder som visserligen kostar men som betalar sig inom rimlig tid. Som att byta ut energislukande apparater till mer energieffektiva.

Varför har inte alla företag redan gjort det här kanske ni undrar? Många vet nog helt enkelt inte om vilka möjligheter som finns. De flesta är nog dessutom i första hand fokuserade på sin produktion/verksamhet och har inte arbetat med energifrågorna.

Energirådgivare och miljökontor i samarbete

Miljösamverkan har satt igång ett arbete som fokuserar på just detta. En projektgrupp har bildats och denna består av representanter från miljökontoren i Borås, Mölndal och Uddevalla, energirådgivarna i Borås, Uddevalla, Tanum, Lysekil och Munkedal (de fyra senare delar

energirådgivare), samt Länsstyrelsens miljöskyddssektion.

Vi kommer tillsammans att ta fram stöd för miljöinspektörer, handläggare på Länsstyrelsen och energirådgivare, med syfte att beskriva vilka viktiga och vanliga åtgärder som kan vidtas för att spara energi. En annan viktig aspekt är också vilka energislag som används. Vidare har vi för avsikt att sätta ihop ett informationsmaterial som vänder sig direkt till företagen.

Andra som arbetar med energifrågor i länet

Energi är ett av fyra utvecklingsområden i den regionala Miljöstrategin och en del av Vision Västra Götaland. Västra Götalandsregionen driver därför ett aktivt utvecklingsarbete inom energiområdet tillsammans med kommuner, olika frivilligorganisationer, nationella och europeiska myndigheter, näringslivet och forskningen i Västra Götaland. Exempel på prioriterade energifrågor är energieffektivisering av industrin, passivhus och energieffektiva lokaler och bostäder, ökad produktion av bioenergi i de gröna näringarna, solenergi, vindkraft och export av energi- och miljöteknik. Gå in på www.vgregion.se/miljo och läs mer

om allt spännande som händer i Västra Götaland och hur du och din organisation kan vara med och påverka utvecklingen! Boka också den 8-9 februari för Energisession 2006.

Energiråd Väst är Västra Götalands Energikontor. De samordnar de kommunala energirådgivarna och dit kan man vända sig för att få aktuell energiinformation och inspiration för att arbeta med energifrågor. Mer information hittar du på www.energiradvast.se

Hållbar Utveckling Väst är ett regionalt projekt som syftar till att stimulera kommuner i Västra Götaland i deras arbete mot en hållbar utveckling. Mer information finns också på Energiråd Västs webbplats, under en egen flik. (Vi berättade kort om detta samverkansprojekt i förra numret.) Deras delprojekt Effektiv kommunal energiplanering syftar till att stödja kommunernas arbete med energiplanering.

*Cecilia Lunder, Miljösamverkan och
Jessica Alghed, Miljösekretariatet
tel 033-17 48 23*

Tips!

Känner du till något företag som gjort något energismart? Eller ordnar du någon lokal företagsträff där energifrågorna skulle vara ett intressant inslag? Hör gärna av er med tips!

Hellre användas än samla damm

Numera publicerar vi handledningar och rapporter enbart i pdf-format på vår webbplats. (Med undantag för just detta nyhetsbrev och våra verksamhetsberättelser.) Tidigare tryckte vi dem. På Miljösekretariatet finns det fortfarande kvar en hel del sådant material. Exempelvis handledningar om transporter av farligt avfall, värmepumpar, tillsyn på verkstadsindustri. Gå in på vår webbplats och klicka Utgivet. Där hittar ni länken Beställ trycksaker. Enkelt, och gratis för alla inom länet.

Cecilia Lunder

Radon – mycket ska till för att miljömålen ska nås

Kartan visar översiktligt större högriskområden för markradon i länet. Observera att högriskområden kan finnas på fler ställen än vad som framgår av denna bild.

För att miljömålen om radon ska klaras krävs mycket arbete, både åtgärdande och förebyggande. Och nu händer det en hel del!

I Miljösamverkan Västra Götaland har vi tagit fram ”Radon – vägledning för kommunernas arbete”, den blev klar i september. Boverket driver sedan början på hösten informationskampanjen ”Koll på radon” som ska uppmuntra främst egnehemsägare att undersöka och åtgärda sina bostäder. Socialstyrelsen har tagit fram en handbok och bjuder nu in alla landets miljökontor till en tillsynskampanj 2006-2007 om radon i skolor och förskolor. Miljösamverkan planerar också en kampanj under samma tid.

Miljömålen om radon

Under det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö finns två delmål om radon:

- Radonhalten i alla skolor och förskolor ska år 2010 vara lägre än 200 Bq/m³ luft
- Radonhalten i alla bostäder ska år 2020 vara lägre än 200 Bq/m³ luft.

Trots att kommunerna arbetat med radonfrågan i närmare trettio år är det ännu ett stort antal byggnader som inte undersökts/åtgärdats och det krävs nu mycket arbete om målen ska nås. Dels ska alla befintliga skolor, förskolor och bostäder med förhöjda radonhalter spåras och åtgärdas, dels ska tillse att alla nya byggnader lokaliseras och utformas så att de inte drabbas av markradon, eller av radon via vatten från borrade brunnar. Radon orsakad av byggmaterial ska däremot inte vara något problem i nya byggnader eftersom den s.k. blåbetongen är borta ur nyproduktionen sedan länge.

Byggnader som redan åtgärdats kan också behöva kontrolleras. Dels tillämpades tidigare ett högre riktvärde, dels är det så att många tekniska åtgärder behöver kontrolleras och underhållas.

Miljösamverkans vägledning – riktar sig till miljö-, bygg- och planfunktionerna

”Radon – vägledning för kommunernas arbete” som presenterades på Boverkets radonkonferens i Göteborg 12 september, är avsedd som ett samlat stöd för kommunens hela radonarbete. Det innebär att den inte bara vänder sig till miljökontoren, som alltid är vår primära målgrupp och vars arbete vi i första hand är till för att stöda.

Miljökontorens radonarbete är och måste vara mycket omfattande och gäller främst att

tillse att radonbyggnader spåras och åtgärdas.

Men i det förebyggande arbetet är två andra funktioner i kommunen viktigare:

Planavdelning eller motsvarande ska tillse att kunskap om markradonrisk för kommunens olika delar finns framtagna och dokumenterad – gärna som en del av kommunens översiktsplan – och att den kunskapen förs vidare till detaljplaneskedet.

Byggkontor eller motsvarande ska kontrollera att nya byggnader byggs med tillräcklig hänsyn till markradonrisken.

Radonprogram föreslås

För att få ett systematiskt och effektivt arbete i kommunen föreslås i Miljösamverkans vägledning att kommunen tar fram ett radonprogram. Varje kommun måste utarbeta sitt eget radonprogram, efter sina förutsättningar och behov, men vägledningen ger ganska detaljerade råd om vad programmet kan innehålla och hur det kan tas fram.

Den som vill ha en utförligare beskrivning av vägledningen kan läsa i nr 5 2005 av Boverkets tidskrift Planera Bygga Bo.

Vägledningen finns på Miljösamverkans webbplats www.miljosamverkan.se.

Boverkets kampanj – villaägarna viktigast

Boverket har fått särskilda pengar för att informera om radon. De har använts till en serie konferenser ”Koll på radon” som hållits på flera håll i landet under hösten, till ett antal broschyrer och annat informationsmaterial och inte minst till webbplatsen Radonguiden.se.

Här finns information som särskilt riktar sig till boende, med råd om mätning, åtgärder och bidrag. Främst är det egnehemsägare som är målgruppen. Radonguiden bör vara ett ut-

märkt stöd också för kommunerna genom att de kan hänvisa villaägare och andra dit för lätt-tillgänglig information.

Hjälp till lokal information

Dessutom fördelas en del pengar till länsstyrelserna för lokal information. Det innebär bl.a. att en kommun som vill ordna ett informationsmöte för villaägare, för att få fart på radonmätningarna, kan få hjälp av länsstyrelsen med det. Några sådana möten har redan planerats eller hållits i länet. Tiden för intresseanmälan har egentligen passerats, men om fler kommuner är intresserade av detta så rekommenderas en kontakt med samhällsbyggnadsenheten på Länsstyrelsen.

Med sådana här dosor mäts radonhalten inomhus.
Foto Pär Ångerheim.

Miss i broschyr

För att undvika missförstånd vill vi upplysa om en felaktig, eller i vart fall otydlig, uppgift om ansvar för mätning i flerbostadshus som fanns i en av Boverkets broschyrer som spreds i början av kampanjen. Man kunde få intrycket att fastighetsägaren aldrig har skyldighet att bekosta radonmätning i lägenheter. Men så är det inte, grundregeln är att det är fastighetsägaren som har ansvaret, inte hyresgästen. På Radonguiden.se har detta nu rättats till.

Socialstyrelsen satsar också stort – på skolor och förskolor

Socialstyrelsens handbok om radon blev klar i

vintras och kan användas som ett komplement till Miljösamverkans vägledning.

För att få fart på arbetet att nå det närmast liggande miljömålet om radon, det som gäller skolor och förskolor och ska vara uppnått redan 2010, bjuds nu alla landets miljökontor in att delta i en tillsynskampanj som sträcker sig över mätsäsongen 2006/2007. Brev om detta gick ut vecka 43. För den som inte sett det finns inbjudan, och mer information, på www.sos.se under Hälsa & Sjukvård–Hälsoskydd. Anmälan om deltagande i kampanjen ska göras till 1 februari.

Miljösamverkan fortsätter också med radon

Det är sedan tidigare bestämt att en tillsynskampanj om radon ska ingå i vår verksamhet från juni 2006 och fortsätta påföljande år, så att mätsäsongen 2006/2007 omfattas. Samma tid som Socialstyrelsens kampanj alltså.

Den närmare inriktningen på och upp-lägget av kampanjen kommer vår projektgrupp att bestämma under våren. Givetvis ska vi inte konkurrera med Socialstyrelsens kampanj. Tvärtom blir det säkert ett inslag i vårt arbete att stötta den. Men därutöver kan vår kampanj också handla om annan radontillsyn. Förslag på inriktning och upplägg tas gärna emot.

Även Arbetsmiljöverket på alerten

Arbetsmiljöverket, som har tillsyn över att gränsvärden för radon på arbetsplatser inte överskrids, kommer också att göra en radonsatsning. Man planerar för radonmätningar i ett slumpvis urval av kontorslokaler runt om i landet. Några av dessa kommer att vara i vårt län

Bättre koll i skolan på allergi, innemiljö, ventilation, säkerhet...

För andra året i rad har i regi av Västra Götalandsregionens Folkhälsokommitté hållits kursdagar riktade till skolpersonal och fastighetsskötare.

Under en kampanjvecka hösten 2004 deltog närmare tusen personer på utbildningsdagarna.

I år gavs motsvarande kurser på nytt, men nu i lite mer begränsad omfattning. Knappt två hundra deltog.

Båda åren medverkade Miljösamverkan Västra Götaland med information om verksamheternas egenkontrollansvar, med betoning på de vinster som kan göras om man samordnar kontroller inom olika lagstiftningsområden som rör hälsa, miljö och säkerhet.

Ett stöd för arbetet kan vara att använda sig av vår checklista för kontrollrond, som alla intresserade kan ta del av på vår webbplats under rubrik Inomhusmiljö.

Ny fördjupningskurs

I höst ingick dock inte bara motsvarande kurser som i fjol. Dels hölls nu också en utbildning om kost och allergi för ett stort antal deltagare, dels en fördjupad tvådagarsutbildning för fastighetsskötare och annan personal om ventilation med mera och med praktiska övningar i kontroll och granskning av lokaler etc.

Denna fördjupningsutbildning har i november och december hållits vid två tillfällen på

Öckerö. Eftersom det är en konkret utbildning med övningar har deltagarantalet varit begränsat, och personal bara från några få kommuner i länet har fått plats.

För att alla kommuner i länet, och helst personal från varje skola, ska kunna gå denna kurs måste den upprepas många gånger. Förhoppningen är alltså att det ska bli fler kurstillfällen under 2006. Öckerökursen, som var ett slags pilotprojekt, har varit så pass lyckad att det verkar vara en viktig insats för

bättre innemiljö i länets skolor och förskolor att kunna ordna det.

Om och hur detta ska kunna åstadkommas praktiskt och ekonomiskt är inte klart, men från vår sida (Miljösamverkans projektgrupp inomhusmiljö) hoppas vi det ska bli av, och kommer i så fall att stötta det på olika sätt. Inte direkt ekonomiskt, det saknar vi möjlighet till, men genom att medverka i planering och information om kurserna.

Lasse Lind

Nytt år – nya projektgrupper ska bemannas

I MVG nr 19 presenterade vi vilka delprojekt Miljösamverkan ska driva 2006.

Bland dem finns tre som är helt nya:

- Miljötillsyn på gårdar utan djur
- Ny kemikaliekampanj
- Energiproduktion i fjärrvärme-centraler

Vi söker inte bara miljonissar

Är du intresserad av att delta i någon av dessa projektgrupper? Vi vänder oss som alltid till personal på kommunernas miljökontor, och på Länsstyrelsens miljöskydds-enhet. Men, det har erfarenheten tydligt visat, det blir ofta ett ännu bättre projektarbete om vi dessutom får in annan kompetens, från andra kommunala verksamheter och från andra enheter på Länsstyrelsen och från verksamheter inom Västra Götalandsregionen.

Det kan också hända att någon befintlig projektgrupp kan behöva förstärkas. Så ta gärna en titt på hela delprojektlistan i MVG nr 19, det kanske är något av de delprojekten du helst vill delta i?

Lasse Lind och Cecilia Lunder

Vårt exempel sprider sig – fler miljösamverkansprojekt

I år har Miljösamverkan Skåne, Miljösamverkan Stockholms län och Miljösamverkan F (Jönköpings län) tillkommit, sedan tidigare finns också Miljösamverkan Sydost (Kalmar län), Miljösamverkan Kronoberg och Tillsynsamverkan i Halland – Miljö (vilar dock f.n. i avvaktan på ny projektledare).

Dessutom, nu finns faktiskt också Miljösamverkan Sverige, som är en projektsamverkan mellan landets alla länsstyrelser.

Vi utbyter erfarenheter mellan projekten och hade senast en nätverksträff i Skåne i oktober.

Avloppsgruppen på besök i Stockholm

Miljösamverkan Västra Götaland hade lämnat ett remissyttrande över Naturvårdsverkets förslag till nya allmänna råd om små avlopp. När vi sedan fick se ett bearbetat koncept tyckte vi fortfarande det fattades en del, och påtalade det. Det resulterade i att vi bjöds upp till Naturvårdsverket för ett diskussionsmöte i slutet av november. Det var ett möte i positiv anda från båda sidor, bra att kunna få träffas och redovisa synpunkter och idéer så.

Fortsättning följer nog genom att vi kan vara med och lämna förslag i anslutning till den handbok verket nu håller på att arbeta fram.

VOC vilar

Vi hade planerat att i år slutföra arbetet med en handledning om VOC, d.v.s. tillsyn av frågor om hantering och utsläpp av lösningsmedel från olika verksamheter.

Nu vet vi inte riktigt hur det kan bli med det, eftersom ett grunddokument som det var tänkt att Länsstyrelsen skulle ta fram inte kommer att få den omfattning som vi tidigare trodde.

Många, både inom och utom länet, som observerat att vi har ambitionen att ta fram den här handledningen, hör av sig och frågar när det ska bli klart. Vägledningsbehovet är tydligen stort.

Lättare besvara våra enkäter

ska det förhoppningsvis bli när vi går över till ett webbaserat enkätverktyg. Det kommer också att spara tid för oss projektledare eftersom resultatsammanställningen då automatiseras. Just nu håller vi på att granska olika program med förhoppningen att enkäten om Miljösamverkans verksamhet 2007, som ska ut i februari, kan göras med det nya verktyg som vi bestämmer oss för.

Kontakta oss

Arbetsgruppens medlemmar kan kontaktas för frågor och synpunkter på allt som rör Miljösamverkan.

Lasse Lind, projektledare.

Tel 0532-714 47, fax 070-609 87 70, lind.lasse@telia.com

Cecilia Lunder, projektledare.

Tel 60 58 95, fax 031-60 58 97, cecilia.lunder@o.lst.se

Övriga deltagare i arbetsgruppen (tel och e-post):

Teres Byström, Miljö- och hälsoskyddskontoret, Skövde

Tel 0500-49 82 97, teres.bystrom@skovde.se

Anna Cognell, Miljöförvaltningen Göteborg

Tel 031-61 28 78, anna.cognell@miljo.goteborg.se

Märta Andreasson, Samhällsbyggnadskontoret, Kungälv

Tel 0303-23 93 72, marta.andreasson@kungalv.se

Gunnar Edlund, Miljökontoret, Mark

Tel 0320-21 71 05, gunnar.edlund@mark.se

Lennart Lagerfors, Göteborgsregionens kommunal-

förbund, GR. Tel 031-335 51 11, lennart.lagerfors@gr.to

Gudrun Törnström, Länsstyrelsen (hälsoskyddsfrågor)

Tel 031-60 50 73, gudrun.tornstrom@o.lst.se

Lotta Sahlin Skoog, Länsstyrelsen (miljöskyddsfrågor)

Tel 031-60 50 19, lotta.sahlin.skoog@o.lst.se

Leif Olofsson, Västra Götalandsregionens miljösekretariat

Tel 033-17 48 25, leif.olofsson@vgregion.se

MVG

Ägare: Västra Götalandsregionen

Ansvarig utgivare: Peter Holmberg, Miljösekretariatet,
tel 033-17 48 28

Redaktör: Lasse Lind, tel 0532-714 47

Layout: Profil Communication, tel 0520-48 80 80

MVG finns också på Internet på www.miljosamverkan.se

Bidrag till nästa nummer vill vi ha senast 10 februari
2006.

Antingen via e-post lind.lasse@telia.com eller
fax 070-609 87 70.